

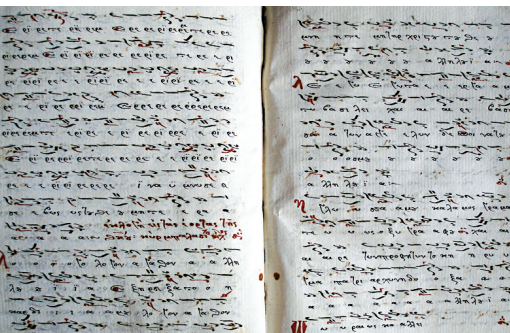
έλαβε τον τίτλο του ομότιμου καθηγητή. Διετέλεσε επανειλημμένα κοσμήτορας της Θεολογικής Σχολής, ενώ κατά το ακαδημαϊκό έτος 1945-1946 εξελέγη πρύτανης του Πανεπιστημίου. Το έτος 1931 εξελέγη ακαδημαϊκός και το 1969 πρόεδρος της Ακαδημίας. Κατά την πενταετία 1951-1956 διετέλεσε γενικός γραμματέας της Ακαδημίας.

Διετέλεσε δύο φορές υπουργός Θρησκευμάτων και Εθνικής Παιδείας επί Κυβερνήσεως Δεμεριτζή (30 Νοεμβρίου 1935- 13 Ιανουαρίου 1936) και Βούλγαρη (8 Απριλίου 1945-10 Αυγούστου 1945). Συμμετείχε ενεργά σε πολλά θεολογικά συνέδρια. Κατόπιν προσκλήσεως μίλησε στην Ακαδημία Λουθήρου (Sonderhausen) και στον μητροπολιτικό ναό της Λοζάνης. Το 1950 του απονεμήθηκε το παράσημο του Ανωτέρου Ταξιάρχου Γεωργίου Α΄.

Το επιστημονικό συγγραφικό έργο του ο Μπαλάνος ξεκίνησε το 1924 με τη δημοσίευση της εργασίας: *Είναι η Ορθόδοξος Ελληνική Εκκλησία μόνον Κοινωνία Λατρίας*; Μέχρι το 1919 η Δογματική και η Συμβολική ήταν η κύρια ενασχόλησή του, οπότε και το 1904 έγραψε τη μελέτη *Η περί Δικαιοσύνης Διδασκαλία της Ορθοδόξου Ελληνικής Εκκλησίας*. Το έτος 1905 υπέβαλε προς κρίση την επίσημη διατριβή του με θέμα: *Η περί υπάρξεως του Θεού επιστημονική γνώσις*, στην οποία πραγματεύεται το περί γνώσεως του Θεού πρόβλημα. Αξιόλογες είναι οι δύο μελέτες του: *Η Ομολογία Κυρίλλου του Λουκάρεως* (1906) και *Η Λουκάρεως Ομολογία* (1907), στις οποίες ασχολείται με το κρίσιμο πρόβλημα αυτής της ομολογίας. Το 1911 εξέδωσε τη μελέτη *Το δόγμα της Εκκλησίας περί της Αγίας Τριάδος* και το 1920 τη μελέτη *Εισαγωγή εις την Ιστορίαν των Δογμάτων*. Από το 1920 και εξής έστρεψε το ενδιαφέρον του προς τη νεότερη θεολογική γραμματεία, συντάσσοντας τις πραγματείες: *Αι Θρησκευτικά Ιδέαι του Αδαμαντίου Κοραή* (1920), *Απόστολος Μακράκης* (1920) και *Αλέξανδρος Λυκούργος* (1923). Εξίσου σημαντικές είναι και οι ακόλουθες εργασίες του για δύο σημαντικές μορφές της Εκκλησίας μετά την απελευθέρωση: *Κωνσταντίνος Οικονόμος ο εξ Οικονόμων* (1932), *Ανέκδοτοι Επιστολαί Κωνσταντίνου Οικονόμου του εξ Οικονόμων* (1936), *Θεόκλητος Φαρμακίδης* (1933) και *Περικοπαί εξ Ανεκδότων Επιστολών Θεοκλήτου Φαρμακίδου* (1933). Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το έργο του

στον χώρο της Πατρολογίας. Το 1930 συνέταξε την *Πατρολογία* και αργότερα δύο πιο σύντομες εκδόσεις: *Οι Πατέρες και Συγγραφείς της Αρχαίας Εκκλησίας* (1949) και *Οι Βυζαντινοί Εκκλησιαστικοί Συγγραφείς από του 800 μέχρι του 1453* (1951). Άξιες αναφοράς είναι και οι πατρολογικές μελέτες *Ισίδωρος ο Πλουσιώτης* (1922), *Λουκιανός ο Μάρτυς και Λουκιανός ο Αποσυνάγωγος* (1931) και *Ο χαρακτήρ του εκκλησιαστικού ιστορικού Ευσεβίου* (1934).

Έγραψε πολλά άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά, ενώ θεωρείται από τους πρώτους που ασχολήθηκαν με τα προβλήματα της προσεγγίσεως μεταξύ των Εκκλησιών, συντάσσοντας σχετικές πραγματείες όπως, *Η ανάγκη της συνεργασίας των Εκκλησιών* (1932) και *Η Ελληνική Εκκλησία και αι σχέσεις προς τας άλλας Εκκλησίας* (1940), ενώ παράλληλα συμμετείχε και στις οικουμενικές συνεδρίες της Κοπεγχάγης, της Στοκχόλμης, της Λοζάνης και της Πράγας. Απεβίωσε σε ηλικία 82 ετών το 1959.

Μπαλάσος Βλήτης Ωλενίτης, ΜΕΡΑΙΕ 8 (ΕΒΕ 3470), φφ. 122ν-123r

Βιβλιογραφία:

Χρήστου, Π., «Μπαλάνος Δημήτριος», *ΘΗΕ* 9 (1966) 143-146. Μπόνης, Κων., «Μπαλάνος Δημήτριος», *ΕΕΘΣΙΑ* 11 (1957) θ΄-μθ΄.

Μπαλάσος Βλήτης ο Ωλενίτης.

Λίγα στοιχεία γνωρίζουμε για τον εν λόγω Μπαλάσος που φέρει το προσωνύμιο Βλήτης και κατάγεται από την Πελοπόννησο, συγκεκριμένα από την Ωλένη του Πύργου της Ηλείας. Έχει εντοπισθεί ένα μουσικό χειρόγραφο, ο κώδικας ΕΒΕ 962 (γραμμένος γύρω στο γ΄ τέταρτο του 18^{ου} αι.), που εικάζεται ότι είναι αυτόγραφο του ίδιου αυτού Μπαλάσος· εκεί μάλιστα ο γραφέας αυτομαρτυρείται ως μαθητής Ιωάννου του Πρωτοψάλτου. Στον Μπαλάσος αποδίδεται μια σειρά Ανοιξανταρίων μελοποιημένων σε ήχο πλάγιο του τετάρτου, που ανθολογείται [στα φφ. 165r-169ν και υπό την αναγραφή «σύνθεσις μπαλασίου βλήτου»] στον υπ΄ αριθμόν 4 κώδικα της μονής Ταξιαρχών Αιγίου (Ανθολογία των τελών του 18^{ου} αι. γραμμένη από τον εκ Κεφαλληνίας Γερόλυμο).

Κυρίως όμως ο Μπαλάσος μας είναι γνωστός από τη θεομητορική εκλογή *Λόγον αγαθόν* (μια σύνθεση από 18 στίχους χωρίς όμως καταληκτικά δο-

ξαστικά μαθήματα) που μελοποίησε σε ήχο τέταρτο. Η σύνθεση αυτή ανθολογείται σποραδικά στις πηγές υπό τις ακόλουθες συνήθως αναγραφές: Εκλογή, ψαλλομένη εις τας εορτάς της

πν, υπηρετώντας την ίδια στιγμή την κοσμική και τη θρησκευτική εξουσία. Την περίοδο του μπαρόκ δημιουργήθηκαν εξαιρετικά δείγματα σε όλους τους τομείς της καλλιτεχνικής δημιουργίας, που διέπονταν από τη λογική του συνολικού έργου τέχνης όπου αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική και μουσική συνυπήρχαν και αλληλοσυμπληρώνονταν δημιουργώντας ένα ενιαίο αποτέλεσμα.

Πιθανολογείται ότι ο όρος 'μπαρόκ' προέρχεται από τη λέξη 'barocco', από το πορτογαλικό λεξιλόγιο, που σημαίνει ακανόνιστο μαργαριτάρι και ως επίθετο υποδηλώνει την έννοια του ασυνήθιστου ή παράδοξου.

Τα χαρακτηριστικά του ρυθμού μπαρόκ είναι η αναζήτηση της υπερβολής, της θεατρικότητας και του εντυπωσια-

Θεοτόκου, σύνθεσις Μπαλασίου Βλήτου· ήχος δ΄ Λόγον αγαθόν (ΕΒΕ 962, φ. 262ν) ή Τέτρα εκλογή ειρμολογική, ήτις συνετέθη παρά Μπαλασίου Βλήτου Ωλενίτου εις τας εορτάς της Θεοτόκου· ήχος δ΄ Λόγον αγαθόν (Ξηρ. 368, φφ. 149ν-150r [πβ. και Ξηρ. 312, φ. 126ν: Ετέρα εκλογή συνοπτική, κυρίου Μπαλασίου Βλήτου και Ωλενίτου· ήχος δ΄ Λόγον αγαθόν]) ή Εις τα Εισόδια της Θεοτόκου, κυρ Μπαλασίου Βλήτου· ήχος δ΄ Λόγον αγαθόν (Κουτλ. 418, φ. 17r).

Η παραπάνω σύνθεση παραμένει ανεξήγητη στη νέα μέθοδο αναλυτικής σημειογραφίας· παρατίθεται εδώ ένα φωτογραφικό δείγμα της αρχής αυτής της σύνθεσης [από τον κώδικα ΜΕΡΑΙΕ 8 (ΕΒΕ 3470), φφ. 122ν-123r], μαζί και με μια πρωτόλεια εξήγηση των δύο πρώτων στίχων της, πεπονημένη εσχάτως από τον συντάκτη του παρόντος λήμματος. Α.ΧΑΛ.

Βιβλιογραφία:

Χαλδαιάκης, Αχ. Γ., *Ο πολυέλεος στην βυζαντινή και μεταβυζαντινή μελοποιία*, Αθήνα 2003, σ. 333-334, 462.

Μπαρόκ (Baroque). Με τον όρο αυτό αναφερόμαστε στον ρυθμό που αντικατέστησε την κλασική Αναγέννηση, σε μια περίοδο ραγδαίων κοινωνικών και πολιτικών αλλαγών. Ο ρυθμός μπαρόκ είναι ένας νέος καλλιτεχνικός τρόπος έκφρασης που ήκμασε από τα τέλη του 16^{ου} ως τα τέλη του 18^{ου} αι. στην αρχιτεκτονική, τη ζωγραφική, τη γλυπτική και τη μουσική. Δημιουργήθηκε αρχικά στη Ρώμη και από εκεί σταδιακά εξαπλώθηκε σε ολόκληρη την Ευρώ-

Rubens, Η Σταύρωση (περ. 1610-1611), χαρακτηριστικό δείγμα φλαμανδικού μπαρόκ

μού με σκοπό τον ερεθισμό των ανθρώπινων συναισθημάτων μέσω της δραματικής χρήσης του φωτισμού, την υπερβολική χρήση διακοσμητικών στοιχείων και τη χρήση τεχνικών οφθαλμαπάτης. Την ίδια στιγμή το μπαρόκ ενδιαφέρεται για την πθελπημένη ακαταστασία, την ασυνέπεια και την ταραχή που εκδηλώνεται μέσα από έντονο δραματικό και συναισθηματικό στοιχείο. Σε μεγάλο βαθμό η ευρεία διάδοση του μπαρόκ οφείλεται στη στήριξη που είχε από την Καθολική Εκκλησία με τις παραγγελίες πολεοδομικών και διακοσμητικών έργων που είχαν δοθεί από τους πάπες της Ρώμης. Το μπαρόκ ανανέωσε